

Ordenadoreek ahozko euskara uler dezaten, 5.000 lagunen deiak behar ditu EHUK

Telefonikak eta EHUK ahotsa ezagutzeko sistemak garatuko dituzte ondoren

Gorane Agirre / Leioa

Euskal Herriko Unibertsitateak (EHU), Telefonica I+G eta EITBekin batera, ahotsa ezagutzeko sistemen bidez ordenadoreek euskara mintzatua ulertzea ahalbidetuko duen ikerketa-proiektu bat jarri du martxan. Lana burutzeko, 5.000 euskal hiztunen laguntza behar du: doako telefono batera deitu eta esaldi batzuk errepikatu besterik ez dute egin behar.

IKERKETA-PROIEKTUA aurrera eramateko, 5.000 euskal hiztunek doako telefono zenbaki batera deitu (9000-234234) eta zenbait esaldi errepikatu beharko dute, datu base bat osatzeko. Datu base horren bitartez Telefonica I+G eta EHUK beren ahotsa ezagutzeko sistemak landu ahal izango dituzte.

Baliabide hori dagoeneko landua dute ingelesez, gaztelaniaz, galegoz eta katalanez. Lan honi esker, Pello Salaburu EHUKo errektoreak azaldu zuenez, «teknologia berrien garapenaren eskutik, telekomunikazio eta ahots ezagutzaileen alorretan erabili ahal izango da euskara, hizkuntza modernizatuen artean kokatu eta hizkuntzaren erabileraren erregistro berrietan sartuko delarik».

EHUK eta Telefonica I+G enpresak sinatutako hitzarenaren bidez, Unibertsitateko sail bik —Eletrizitatea eta Elektronika, eta Euskal Filologia— euskarazko ahotsen datu basea diseinatu, grabatu, doitu eta egokitu beharko dute euskararako ahots ezagutzaileak trebatu eta prestatzeko asmoz. Xede horrekin, adin, lurralde eta hizkera ezberdinetako 5.000 euskaldunen telefono deiak jaso nahi dituzte.

Zerbitzu ugari

Kanpaina amaitu ostean, ahotsaren bidezko telefonomarkaketak, kontagailuen tele-irakurketa, kreditu txartelen balioztapena, banku elektroniko eta telefono bidezko erosketak egin ahal izango dira euskaraz. Baita gauza arruntagoak ere: hartzailearen konturako telefono deiak, esate baterako.

EHU, Telefonica eta EITBko arduradunak, atzoko prentsaurrekoan.

Fonologia azterketa

IKERKETA proiektu honi esker, gerora hainbat ekimen garatu ahal izango dituzte EHUK eta Telefonikak. Telefonica I+G enpresak ahots ezagutzaileak prestatu eta euskarazko telefono zerbitzu berriak eskaini ahal izango ditu; horretarako, soinu-informazioaren prozesaketa xehe, zehatz eta artatsu baten bidez, datu basea osatu beharko dute.

Bestalde, EHUKo Eletrizitate eta Elektronika Saileko Mintzairak Ezagutzeko ikerketa taldeak arlo honetako bere ikerlanari jarraipena emango dio. Era berean, Unibertsitateko Euskal Filologia Sailak ere dokumentazio basea

bala bezain garrantzitsua izango du, gaur egungo euskararen fonologiaren inguruko azterketen lagungarri.

Horregatik, norberaren euskalkian mintzatzeko eskatu diete 900-234234 telefono zenbakira deitzen duten euskaldunei, nahiz eta telefonoan entzungo dutena euskara batua izango den gehienbat.

Euskal Filologia Sailak bere gain hartu du telefonon entzungo diren 1.000 esaldiak diseinatze-lana. Ordenadoreak aleatorioki txandatu dituzten euskaraz erabiltzen diren soinu guztiak ahalik eta pertsona gehienek errepikatzen.

EITB ere partaide izango da proiektuan, bertako esatari profesionalek milatik gora esaldi eta zenbaki grabatu baitituzte, 5.000 euskaldunen boz-laginak behar bezala lortzeko oinarria osatuz. Euskal hiztunek maiztaren 3a arteko epea izango dute ikerketan parte hartzeko.

Proiektuan parte hartu nahi duten euskaldunek, beren adina eta jatorria edozein delarik ere, doan hots egin ahal dute aipaturiko telefono zenbakira. Bost minututan, ordenadoreek euskarazko esaldiak eta zenbakiak esango dizkie eta haiek errepikatu besterik ez dute egin beharko. Prozesua amaitzen dutenen artean, 200.000 pezetako saria (8.000 libera) zozketatuko dute notario aurrean.

Donostiako HBk gogor salatu du PSEk aurkeztu duen hizkuntz normalizaziorako bigarren plangintza

■ Gogor erantzuteko eskatu die euskaltzaleei nahiz EA eta EAJ alderdiei

I. Petzarroman / Donostia

HB-KO kideek gogor salatu dute Odon Elorza alkatea eta PSE-EE bultzatzen ari den Donostiako Udal administrazioaren euskararen erabileraren normalizatzeko bigarren plangintza. «Alkateak presa du orain. Hiru urtez geldi egon den Lan Eskaintza Publikoa hauteskunderen aurretik kaleratu nahi baitu». Gainera, HBko kideen ustez, larriena da horren aitzakiarekin hurrengo 20 urteetako euskararen normalizazioa baldintzatuko duen plan bat sartu nahi duela.

Urko Aiertza HBko kideak azaldu zuenez, bultzatzen ari diren planaren oinarria Udaleko goi kargu eta zuzendaritzak erdal-dunen esku uztea da.

Horrela, lehengo plangintzalditik datozen postuetan hizkuntz eskakizun eta derrigortasun datak atzeratzen ditu PSEren proposamenak. 2001 eta 2002. urteak arte. «Horrela, beren egin-beharrak bete ez dituztenak amnistiatu egiten dira». Horrez gain, hurrengo lanpostuetan erdaldun elebakarrak sartzea ahalbidetzen du proposamenak, HBk salatu duenez.

Egoera horrek «alarma gorria» piztu duela dio HBk, eta, euskaltzaleei tinko erantzuteko eskatu die. Halaber, EA eta EAJri eraikuntza nazionala euskararen oinarri behar dela gogoratu die.

Lopez de Gereñuk jasotako arabar ahotsak argitaratu dituzte

■ Duela berrogeita hamaika urte argia ikusi zuten aurrenekoz Euskaltzaindiaren 'Euskera' aldizkarian

Asier Pz. de Karkamo / Gasteiz

EUSKALTZAINDIAREN *Euskera* argitalpenaren 1958ko ale berezian eman ziren aurrenekoz argitara Gerardo Lopez de Gereñuk han eta hemen jasotako *Arabar ahotsak*. Urteak eman zituen egileak, jendearen ahotik bertatik nahiz agiri zaharretatik, Arabako erdaran erabilitako

hitzak jasotzen, latinetikoa nahiz euskal jatorrikoak. Atzo, duela hiru urte Gasteizko Udalararekin sinaturiko hitzarmenaren ondorioz, Euskaltzaindiak argitarapen zahar hura liburu bihurtu du, aipatu datatik hona egileak jasotako beste hainbat adiera zein ohar gehitu ostean.

Lopez de Gereñuren *Arabar ahotsak* lana hamaika

aldiz goraipatua izan da aurrenekoz kaleratu zenetik. *Fonetica Histórica Vasca*-n, esaterako, Koldo Mitxelena eskertzen zuen Gereñuren obra. Enrike Knör euskaltzainarentzat, «lehen bigiradan xumea, baina aberats-aberatsa» da liburua. Etorkizunean egiteke dagoenaz ohartarazi ere egiten du Gereñuren lanak, zeren eta

ibiltari gasteiztarrek «jaso zituenak ugari izanik ere, jaso ez zituen adierak askoz gehiago baitira».

Argitalpena 1996an Euskaltzaindiak eta Gasteizko Udalak sinatu hitzarmenaren ondorio da. Atzo aurkeztu zen liburuaz gain, leku-izenak bildu eta ikertzeko asmoa ere agertu dute bi erakundeek.